

Instruktioner för handläggning av anmälan av Missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade enligt 14 kap 2§ socialtjänstlagen (SoL), SOSFS 2000:5, SOSFS 2005:8 (S) samt enligt LSS 24 a § (2005:125)

Allmänt

År 1999 infördes bestämmelser i socialtjänstlagen som reglerar anmälningsskyldigheten i omsorger om äldre och personer med funktionshinder. Anmälningsskyldigheten gäller för personal som ger insatser till äldre personer eller till personer med funktionshinder i t ex särskilda boenden, korttidsboenden, hemtjänst, dagverksamhet eller som personlig assistent. Bestämmelsen kallas Lex Sarah.

I vilka fall ska anmälan göras?

Allvarliga missförhållanden skall alltid anmälas. Med allvarliga missförhållanden menas övergrepp och brister i omsorgerna som hotar den enskildes liv, hälsa och säkerhet. Missförhållanden definieras i föreskrifterna och de allmänna råden som;

- Bemötande som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.
- Övergrepp i omsorgerna som kan vara fysiska (t ex slag, nypningar och hårda tag), psykiska (t ex hot, bestraffningar, trakasserier, skrämnel och kränkningar), ekonomiska (t ex stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring) eller sexuella.
- Brister i omsorgerna som kan gälla t ex personlig hygien, mathållning, tand- och munhygien samt brister i den enskildes tillsyn.

Återkommande brister i omsorgen kan sammantaget utgöra allvarliga missförhållanden även om bristerna var för sig inte kan anses var det.

Lex Sarah är däremot inte tillämplig vid:

- allvarlig skada eller sjukdom i samband med eller nära anslutning till undersökning, vård eller behandling inom hälso- och sjukvård.

- händelser som inträffar utanför omsorgen t ex övergrepp som begås av närstående som inte är verksam inom omsorgerna på uppdrag av kommunen.

Vem är skyldig att anmäla?

Anmälningsskyldigheten gäller den som är anställd, uppdragstagare, praktikant eller motsvarande som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt

organiserade frivilligarbetare som är verksamma inom omsorgerna på uppdrag av förvaltningen.

När ska anmälan göras?

Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande skall omgående anmäla detta. Anmälan bör göras redan när det finns grundad anledning att anta att det råder allvarliga missförhållanden.

Vem görs anmälan till?

- Anmälan om vad som hänt/händelseförlopp görs skriftligen (se bilaga) i första hand till områdeschefen alternativt direkt till Länsstyrelsen, Vård- och omsorgsnämnd eller ställföreträdande vård- och omsorgschef. Vad som hänt, typ av missförhållande, när, var och vilka personer som varit inblandade i händelseförloppet bör beskrivas. Vem som är uppgiftslämnare och vad som framkommit ska noggrant dokumenteras.
- Områdeschefen underrättar biträdande vård- och omsorgschef om anmälan. Utredningen skall inledas senast dagen efter anmälan inkommit.
- Biträdande vård- och omsorgschefen ska dagen efter som anmälan inkommit vidta de åtgärder som behövs för att förhindra att missförhållanden som utgör hot mot enskilds liv, hälsa eller säkerhet fortsätter. Det gäller oavsett om det är klarlagt vad som inträffat.
- Utredningen bör förutom händelseförlopp innehålla vidtagna åtgärder/förslag till åtgärder samt ev förslag till riskförebyggande åtgärder.
- Anmälan med händelseförlopp, utredning och vidtagna åtgärder/förslag till åtgärder skall rapporteras till Vård- och omsorgsnämnden.
- Om allvarliga missförhållanden som anmälts i förvaltningens verksamhet inte åtgärdats inom en vecka från dagen för anmälan skall Vård- och omsorgsnämnden underrätta länsstyrelsen.
- Inkommen anmälan skall diarieföras.